

gyermekirodalmi lap
2023. január

NAPSUGÁR

ÚJ ÉV, ÚJ ELKÉPZELÉSEK

Kétszáz esztendeje született Petőfi Sándor. Ugyanekkor írta meg Bolyai János édesapjának, Bolyai Farkasnak címzett levelét arról, hogy görbülő síkokban a párhuzamos egyenesek mégiscsak találkoznak. Új év, új eszmék, új elképzelések: ezzel szembesülünk most mindannyian.

A Napsugár lapjain jobb lábbal kelünk, vígan köszöntjük egymást a hóban, majd bepillantunk Petőfi lapszerkesztői rémálmaiba. A jeges rémület meseországba röpít bennünket, ahonnan szemünket dörzsölve már az éjféli tanösvényen ébredünk. Kószabószával Spanyolországba utazunk, majd hazatérve református templomokat látogatunk.

Szemügyre vesszük a kelesztéshez használt szakajtókat, majd megvizsgáljuk a korcsolya szó eredetét, még mielőtt nagyot kurjantva lesiklanánk a jeges lejtőn. Tanácsot kérünk a legokosabb madártól, aki azt mondja: tartsunk ki továbbra is mókás-vicces, komoly-tudós, mesélő-mélázó barátunk, a Napsugár mellett!

László Noémi
főszerkesztő

CÍMLAP: KÜRTI ANDREA

NAPSUGÁR, gyermekirodalmi lap. LXVII. évfolyam 735. szám. Kiadja a NAPSUGÁR Kft.

Főszerkesztő: László Noémi • Képszerkesztő: Bak Sára • Szerkesztő: Berki Tímea

Lapterv: Division Boutique Agency • DBA (www.teamdba.co)

Megrendelhető: 400462 Cluj, Bld. C. Brâncuși nr. 202 ap. 101 • 0264418001

naps.sziv@napsugar.ro • www.napsugar.ro • www.facebook.com/napsugar.szivarvany

A lapok árát a következő bankszámlákra várjuk: RO45RNCB0106026602080001 BCR CLUJ, RO70BTRL01301202P90961XX BT CLUJ, SC NAPSUGÁR-EDITURA SRL, CUI: 210622.

Készült a kolozsvári TipoOffset Kft. nyomdájában, nyomdai előkészítés: Komáromy László.

ISSN 1221-7751

TÁMOGATÓINK:

Nemzeti Kulturális Alap

COMMUNITAS
ALAPITVÁNY

KÉSZÜLT
A MAGYAR KORMÁNY
TÁMOGATÁSÁVAL
MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ALAPÍTÁSKISÁG

BETHLEN GÁBOR
Alap

ÁRA 8 LEJ

9 771221 775008 23735

A JOBB LÁB ÉVE

Pirkadt, és semmi sem utalt arra, hogy ez a reggel annyira más, mint a többi, hogy új kezdetet jelenthet. Pedig nagyon reggel lett, és már kétezernemtudomhányat írunk. Ez az év első napja. Bandika óvatosan, jobb lábát finoman mozdítva lépett le az ágyról, nehogy melléfogjon, és egy rossz lépéssel az évet elrontsa. Jobb lábbal lépett le, hogy minden rendben legyen. Ahogy beszaladt a fürdőszobába, megfeledkezett az új esztendőről, de aztán eszébe jutott minden.

Azért volt óvatos, azért lépett a jobb lábával, nehogy amit megfogadott, elrontsa. Azt ígérte, jobb fiú lesz. Ez főként három különösen fontos dolgot rejtett magában. Nem kell hozzá aranyhal, egyszerű kívánságai anélkül is megjegyezhetők. Különbösen is, magától kívánta őket, nem az aranyhaltól kérte. Mindenáron szeretett volna jobb fiú lenni. Legalábbis az idén.

Az első fogadalom az volt, hogy majd többet olvas. Nagyon rosszul állt a szénája magyarból, románból, angolból. Úgyhogy fogott – még tavaly – egy szép, keménytáblás könyvet, amibe a nagymama nevét is beleírták valamikor. Gondosan elhelyezte az asztalon. Most, pizsamában, az év első reggelén kinyitotta, és elolvasta a címet és az első sort.

Eszébe jutott második fogadalma, és elfelejtette a mese címét. Egyetlenegy sorra emlékezett. Világosan látta maga előtt, közvetlenül a cím alatt helyezkedett el. Két szó: vietnámi népmese.

A második fogadalommal egyelőre nem kellett foglalkozni. A játékok közt rend volt, és a kisebb testvér, Alex, alszik. Nem kell segíteni elrakni. Elő sem vették a játékokat. Huh.

Azután eszébe jutott, hogy volt egy harmadik fogadalma is. Nem tudni, hogy a játékok színeivel vagy egy távoli országgal kap-

csolatban. Megfogadta, hogy minden nap be-megy a fürdőszobába, és a tarka fogkrémmel fogat mos, ahányszor csak kell. Csak nehogy már késő legyen a reggeli fogmosáshoz!

Azzal betette jobb lábát a fürdőbe, utána a balt is, nehogy lemaradjon. Ez megvan, fogmosás kipipálva, mondta. Igaz, annyira örült, hogy legalább ez teljesült, hogy miután elkezdte fogai döröszölését, szinte azonnal abbahagyta, és szaladt a játékokhoz. Sehol semmi rendetlenség.

Aztán eltelt a nap. Volt minden, ami a tavaly is, sokféle dolog befért. Játék, korcsolya, hógolyó, hóember. Hirtelen este lett. Eszébe jutott a vietnámi mese, amit nem olvasott el. Meg az, hogy segíteni kellene Alexnak elrakni a játékokat. De lefekvés előtt lesz-e idő mesét olvasni? És ott a fogmosás is! Holnap is idén leszünk, és még háromszázvalahány napig szintén. Még háromszázvalahány esély van arra, hogy jó fiú legyek!

– Ugye, apa? – kérdezte Bandika.

– Persze, Bandika – válaszolt apa, aki nem tudta, mi a kérdés.

– Ugye, anya?

– Nem tudom, miről van szó, Bandika. Megmondanád? – kérdezte anya, és kisietett.

– Nos? – kérdezte anya, amikor visszajött.

– Én csak annyit akartam kérdezni, hogy szerinted ma ugye jó voltam?

– Igen – válaszolta határozottan anya.

– És az leszek az idén?

– Persze, Bandika.

Bandika kicsit gondolkodott, aztán elővette pizsamáját, lefeküdni készült. Jobb lábával aprót dobbantva indult az ágyba.

Nagy kedve volt hozzá, hogy holnap fogat mosson, a vietnámiakról olvasson, és hogy Alexnak segítsen a szörnyen szétszórt játékokat elrakni.

NAGYÁLMOS ILDIKÓ

ADJON AZ ÚJÉV

Szolid ruhájára
csipkét varr a szellő,
nyakig hóban indult
el az új esztendő.

Óriás kabátján
nehéz jégvirágok,
jókedvvel köszönti
a hűs holdvilágot.

Dércsípte orcáján
nyugalom és béke,
feldobja a napot
a szomorú égre.

Köszönti az embert
mókás, víg dalokkal,
adjon ez az új év
sok jót, bő marokkal!

CSEH KATALIN

HÓMADÁR

Száll a hómadár, merre száll?
Merre dereng a hóhatár.

Merre dereng a hóhatár,
ott hosszabb időre megáll.

Ott hosszabb időre megáll,
tűnődik, mereng, meditál.

Tűnődik, mereng, meditál,
szárnyat bont, s tüstént

messze szól.

KISS LEHEL

PÁLFORDULÓ NAPJÁN

Recseg a táj, mint farkas-állkapocs,
üveg ég borul rá, hamuszürke.
Nehéz neki, de mégsem bánatos,
tűri még a telet, ha már eddig tűrte.

Dombjait most nem foltozzák árnyak
– azt mondják, ez örvendetes, jó jel.
Dunnája alatt a magvak sírdogálnak:
„Édes, jó kikelet, mihamarabb jöjj el!”

Valaki amott elterült a hóban,
s szárnyat növesztett – látszik a nyoma.
Talán az új tavasz felé vette útját,
és ide vissza nem tér már soha.

P. BUZOGÁNY ÁRPÁD

TÉLCSÚFOLÓ

Hópor ropog a talpunk alatt,
kocsik kereke csikorog,
hó hull orrára, ezért aztán
kutyánk az égre felmorog.

Csattog a csákány fagyos földben,
nehogy ráfagyjunk nyelére!
Bagoly figyel, kémény füstje
ég tetejéig felér-e.

Suttog a sötét erdő éjjel,
manók hegyeznek jégcsapot.
Reggel reszkető szarka szájal:
– Nem is fázom már! Jó napot!

BERTÓTI JOHANNA

JANUÁR

Hideg van, köd, szürkeség, és
egyáltalán nincs karácsony.
Szomorú és furcsa érzés.
Hasztalan az angyalt várnom.

Karácsonyfánk még itt maradt,
nem díszíti most már semmi.
Nincs csomag az ágak alatt,
rossz lehet így fenyő lenni.

Levelei zöldes könnyek.
Amott girland, nyolc kígyónyi,
pormacskák és poros könyvek.
Jó volna már porszívózni,

port törölni, nagy szivaccsal,
ki-ki tegye csak a dolgát.
S jó volna, ha, kedves angyal,
elvinnéd a karácsonyfát,

rendbe tennéd, és jövőre
visszahoznád hozzánk ismét.
Lennél fenyőnk ügyelője,
bárcsak zölden megőriznéd!

◆ Az óriások is emberek, épp ezért szerethetők. Petőfi kalandos életét mindannyian ismerjük. A költő születésének kétszázadik évfordulóján Egyed Emese adja közre Petőfi egy kevésbé ismert írását, így segít forradalmi lelkű példaképünk mindennapjaiba bekukkantani.

EGYED EMESE

A NAGY IJEDTSÉG

Petőfi értette, mi a jó vers, novella, újságírói jegyzet. 1844 júniusától majdnem egy évig a Regélő Pesti Divatlap szerkesztője volt. Nem fogadott el minden írást közlésre. Tudta, hogy ezzel magára haragít néhány írásdühben szenvedő szerzőt. Bátran vállalta döntéseit, mégis lehetett egy kis belső szorongása... Minthogy jó humora volt, ezt nevetéssel, egy álma vagy elképzelt álma bemutatásával oszlatta el.

Mesélni kezdi, hogy több író Budapestre érkezett, arra vágytak, hogy Barabás Miklós festőművész arcképet készítsen róluk. Ezekel beszélgetve és mulatva töltötte Petőfi az időt a Vadászkiért nevű fogadóban hajnalig, akkor indult ugyanis a „gyorsszekér” (vonat még nem volt), amellyel Eperjesre kívánt utazni. Úti jegyzetek című írásában meséli el szörnyű riadalmát.

„Hol volt, hol nem volt, volt a világon egy segédszerkesztő, ki díszes hivatalába beleunván, utazni ment. Nem titok, hát kimondom, hogy ez a segédszerkesztő én voltam. (...)”

Végre hajnalodott, a gyorsszekér előállt, s én elbúcsúztam pajtásaimtól, oly melegen, oly nehéz szívvel, mint valaha barát baráttól.

– Hejh, fiúk, hálát adhattok az Istennek, ha olyan barátitok lesznek, amilyen pajtástok vagyok én.

A szekér indult, és én gondolatokba mélyedtem.

Nem tudom, meddig mehettünk, meddig nem, mikor e rémítő kiáltás hatott füleimbe:

– Megállj!

A szekér rögtön megállott, ajtaja fölpatant, s előttem egy szilaj tekintetű ifjú termett, ki pisztolyt szegezve mellemnek rivallt rám:

– Meghalsz!

– Kegyelem! – jajdultam föl. Reszketve, akadozva folytattam. – Csak életemnek irgalmazz, örömet od'adom erszényemet. Bár tartalmastul sem ér sokkal többet, mintha egészen üres volna! Hisz én magyar költő vagyok! Segédszerkesztő voltam a Pesti Divatlapnál, aztán még eljöttömkor adósságot is fizettem. Tóth Gáspárnak tartoztam egy atilla s nadrág árával... A verseim nem igen kelnek, mind amellet, hogy szörnyen dicsérik... Láthatod hát, hogy nem lehet sok pénzem, de szívesen átadom, amim van, csak életemet ne bántsd!

AZ UTÁNZÓKHOZ

Ilyeneket habartam össze-vissza, mint aféle megijedt ember, míg a lélekzetből ki nem fogytam. A megtámadó ifjú ezt felelte hidegvérrel:

– Nekem nem kell hitvány erszényed! Nekem életed kell, ármányos életed! Tudd meg, hogy én azoknak az ifjú lángelméknek egyike vagyok, kik verseket küldenek a Pesti Divatlapba, s akiket te galádul kizártál az irodalomból! Mert értésünkre esett, hogy az új nevek versei a te kezeden mentek keresztül. Én magam küldtem be hozzátok vagy százötven költeményt, s te mind halálra ítélted! Ezért te is meghalsz!

A pisztoly durrant, én meghaltam, és... fölbredtem. Megvallom, hogy ez az álom egész utamon ijesztgetett. Hátha beteljesedik, gondoltam, aggódva, mert nincs dühösebb nép a megbukott poétáknál.

Nemsokára ismét elaludtam, nem csoda, ha egész éjjel ébren voltam, s csak Gödöllőnél ébredtem föl.”

Azt gondoljátok: a költés szekér,
Mely ballag széles országutakon?
Sas a költés; hol nem járt senki sem,
Ő arra indul fennen, szabadon.

S az élhetetlen, nyomorú csoport,
Azt lesi gyáván: merre nyílik út?
S ha nyílik aztán, mint éhes kutya
A konc után, a kezdett útra fut.

Fogj tollat és íj, hogyha van erőd
Haladni, merre más még nem haladt;
Ha nincs: ragadj ekét vagy kaptafát,
S vágd a földhöz silány dorombodat!

(Pest, 1844)

Az **atilla** itt zsinórral díszített, karcsúsított, csípőn alul érő férfikabát. Tóth Gáspár irodalom- és színházkedvelő szabó volt, akinek nevét egyik versébe is belefoglalta a költő, amikor eljátszott a lottózás és a nyeres gondolatával: *Amint nyerek, elnyargalok / Tóth Gáspárhoz nagy hirtelen, / És e jó úrnál eddigi / Kontóm szépen lekvittelem; / Aztán (most már / készpénzemért!) / Jó téli öltönyt varratok: / Mert közel a tél, s mostani / Ruhámban meg is fagyhatok.* (Petőfi Sándor: Sorshúzás előtt)

CSILLAG ISTVÁN rajzai

A **kontó** adósságot jelent, a **lekvittelem** azt, hogy megfizeti az adósságát. Petőfi kifigurázza a korabeli divatos „városi” beszédmódot.

JÉGVIRÁGMEZŐK

1. rész

Kedves olvasó, mit gondolsz, mi lehet ez a csavaros szerkezet?

Fogadok, nem találsz ki. S hogy ne teljen a meseidő csupa fejtöréssel, elárulom: félelemmérő ketyere. Ne csodálkozz, van ilyen, tegnap vásároltam a bolhapiacon. Azt is megtudtam, hogyan működik. Első lépésként fel kell csatolnod a csuklódra. Aztán gondolj valami szörnyűségre: mumusra, vicsorgó farkasra, számtan felmérőre, királyfival bélelt sárkánygyíkra, bármiféle pokolfajzatra... Kinek mi a legborzalmasabb. Ha sikerül jól elképzelned félelmed tárgyát, és már a fogad is

vacog a rémülettől, a készülék mutatójáról leolvashatod félelemszinted. S hogy mindez mire való? Határátkelésre. Útlevíl helyett használták Zordongóciában. A látogató csak akkor léphetett be az országba, ha átesett a félelemvizsgálaton. Nehogy azt gondoljátok, hogy a rettenthetetlen bátrak kaptak zöld utat. A határőrök kizárólag azokat engedték be, akik Rettegett Milán acsarkodó képmásának felmutatásakor vacogtak a félelemtől. A többiek fordulhattak is vissza.

Kérésemre a bolhapiaci árus egy sósperecért elmesélte Zordongócia történetét. Gondoltam, megosztom veletek.

Rettegett Milán Zordongócia királya volt. Gyermekkorában a Rettegő Milán nevet ragasztották rá, mivel félt mindentől: a napsütéstől, a rossz időtől, az elalvástól, a felkeléstől, a vendégektől, az egerektől, a macskáktól, a kutyáktól, az egyedüllétől. Kisfiúként anyja szoknyája mögött bujkált, később az ágy alatt rejtőzködött.

Mikor apja annyira megöregedett, hogy már nem tudta ellátni országos teendőit, nagy gond szállt a királyi házaspárra: hogyan fogja egyetlen fiuk az országot irányítani, ha az ágy alól sem bújik elő? Márpedig idegenre nem akarták hagyni a trónt.

Nem maradt más hátra, mint gyorsan gyógyítani a trónörököszt a félelemkórból. Miuután az udvari orvos kudarcot vallott, a király sürgősségi rendelettel összehívta országa minden rendű és rangú vajákosát, kuruzslóját, lélekgyógyászát. Felsültek mindahányan. A királyfit továbbra is vasmarokkal fogta a rémület.

Mindössze azt tudták elérni, hogy előjőjön rejtékhelyéről. Azt is csak csellel: egereket

szalasztottak az ágy alá. De ha már előbújt, apja kapott az alkalmon, és azonnal királlyá koronáztatta. A király azt remélte, hogy fia idővel belerázódik a kormányzásba.

Feleséget szemeltek ki számára, a szépségéről és kedvességéről híres Melániát. Milán félt a házasságtól, csak hosszas kérések és fenyegetés után szánta rá magát a leánykérésre.

Egy este aztán ukmukfukk, testőrségével beállított Melániához. A lány lefeküdni készült már, amikor a kaput erős döngetés rázta meg. Apja remegő hangon szólította:

– Gyere, kislányom, téged keresnek.

Melánia értetlenül állt a fényes társaság előtt.

Milánt úgy elbűvölte a lány szépsége, hogy egy pillanatra a félelméről is megfeledkezett.

– Gyönyörűm, most aztán rád hozom a frászt! – kiáltott fel boldogan. – Mától te vagy a feleségem. Itt a menyasszonyi ruhád, ihaj, csuhaj, ásó, kapa, nagyharang!

Melánia rémesen érezte magát. Sírt, tiltakozott, de Milán csak grimaszolt, idétlenül kurjantgatva ölelgette.

– Nem eladó a lányunk! – próbálták megakadályozni a kényszerházasságot a kétségbeesett szülők.

– Ő már az enyém. Örüljete a szerencsének, királyné lett belőle. S ha nem adjátok áldásokat rá, le is út, fel is út, kipenderítelek az országból – mondta Milán búcsúzásképpen frissen sült apósának és anyósának, majd Me-

lániára mutatva megparancsolta a testőröknek: – Vigyétek a palotába!

Melánia börtönnek érezte a királyi palotát. Szomorúan járt-kelt termeiben, némán könnyezett. Milán mindent elkövetett, hogy szórakoztassa: ragadozó-jelmezekben ugrott váratlanul elébe, álmából riasztotta, Rémeckémnek becézte. Rá akarta venni, hogy egymás kezét fogva féljenek az éjszakától, együtt ijesztgessék az alattvalókat. De hasztalan próbálkozott, mert Melánia nem félt semmitől és senkitől. Szánakozó szótlansággal tűrte Milán beteges hóbortjait. Kislánya születésekor mosolygott először. Jelszának nevezte az újszülöttet. Milán hallani sem akart róla:

– Elrendelem, hogy lányom a Mumuska nevet kapja a keresztségben – jelentette ki ellentmondást nem tűrően. – Boszorkának nevelem, ő lesz az én félelmetes jobb kezem!

AZ ÉJFÉLI TANÖSVÉNY

5. rész

Egyszer forrt, egyszer nem, volt egyszer egy... leves.

Az előttünk húzódó rolleres-biciklis akadálypálya nagyobb volt és ijesztőbb, mint bármi, amit életemben láttam.

Nem mintha nagyon sok ugratós pályát láttam volna, de amit láttam, azt mind lekörözte. Nem egyszer, százszor.

Józsigyuri azt mondta, ha ezen túljutunk, ott vár ránk az ösvény végén a jutalom.

Kérdeztem, mi a jutalom, esetleg az, hogy nem a kórházba, hanem haza kerülünk?

De Józsigyuri komoly gyerek, ilyen komolytan kérdésekre nem válaszol.

Sokkal nagyobb baj volt, hogy se biciklink, se rollerünk nem volt. Így hát nem aggódtam különösebben. Türelmesen váraoztam. Józsigyuri már járt itt, az előző fejezetben hencegett vele, hát majd ő megmondja, mi legyen.

– Na, mi legyen? – kérdeztem –, nem mintha türelmetlen lennék, ahogy már mondtam, csak hát, ha már idáig eljöttünk...

– Egyszer forrt, egyszer nem, volt egyszer egy leves.

– Igen, ezt már korábban, a fejezet elején is mondtad – bólogattam. Mi a csudát akar jelenteni?

De akkor én is megláttam.

Az ösvény szélén hatalmas üst állt. Vénés ges anyóka kevergette a benne fortyogó levest, és a fenti mondatot hajtogatta.

– Egyszer forrt... – de ez már kétszer is elhangzott, minnek erőltetni.

Az üst, vénasszonyostól úgy jelent meg, mintha Józsigyuri varázsolta volna oda azzal, hogy kimondta kétszer is azt a jópofa mondatot.

Hogy juthat ilyesmi az eszébe valakinek, kérdeztem, de csak magamban.

Ha megkóstoljuk a levest, lesz bicaj-roller, közölte velünk a banya.

Na, még mit nem.

Otthon se vernek át ilyesmivel. Még hogy bicaj meg roller!

TÓTH ÁGNES
HOLDUDVAR

Nagy udvara van a Holdnak,
kertünkre hópelyhek hullnak.

Ha házunk a Holdon lenne,
holdudvar is havas lenne,

ott szánkázna sok kis csillag,
amíg a Nap fel nem virrad.

– Háhá! – otthon sem eszem meg a levest, nehogy már egy boszorka kotyvalékát lezúdítsam a torkomon.

Merthogy a feladat másik része az lett volna, a zúdíítás. Nem ám apránként kanalazni a tűzforró levet, hanem zutty, egyből leengedni a torkunkon.

– Háhá! – nevettem, de csak kínomban. Józsigyurira sandítottam, hátha ő is így áll hozzá a dolgokhoz. De Józsigyuri komoly gyerek. Elszántan nézte az üstöt és a banya kezében az eléje tartott csajkát, benne a vadul gőzölgő levessel. Valamit mormogott a foga között, nem értettem, mit. Eszembe jutott, hogy ez a leves pont olyan, mint az a leves, amit a levesek közül előkelő helyen utálok.

– Ne gondoldj arra a levesre, amit a legjobban utálsz – hallottam meg végre Józsigyuri fogai között kiszűrődő szavakat. – Ha arra a levesre gondolsz, azt kell megenned.

Nehézségi szint – egy fokkal emelve. Vagy száz fokkal.

De miért van az, hogy amit Józsigyuri ki mond, az megtörténik?! Tessék, most zúdíthatom lefelé a torkomon a paradicsomlevest.

Miért, ti melyik levest nem szeretitek? Alma? Egres? Én a paradicsomot. Azt inkább zsíros kenyér mellé, szilárd halmazállapotban, zöldhagymával. Na, ezt megbeszéltük.

A banya a kezembe nyomta a csajkát. Szóval, az lenne a feladat, hogy ezt egy hajtással föl kell hörpintenem, bármennyire éget?!
Józsigyurira néztem, aki sápadtan nézett farkasszemet kedvenc legutáltabb levesével. Jobb kezében, az ujjai között kanál fityegett, ha mégis lassanként akarná elfogyasztani.

Arra gondoltam, hogy ha tényleg az ösvény végén vár a jutalom, ha mondjuk a jutalom az, hogy Ferilacit visszaváltoztathatom fából gyerekké, akkor nem nagy ár ez a leves.

Mire ezt végiggondoltam, lenyeltem a levest. Meglepő módon egyáltalán nem égetett, sőt, a paradicsomlevesek legjobbika volt.

– Háhá! – nevettem diadalmasan, mert a világ legszuperebb bicaja termett előttem. Józsigyurira pillantottam, hogy lássam, ő miképp áll a dolgokhoz. Épp akkor kanalazta ki az utolsó kortyot. Beszélni már nem tudott, a leves őt jól megégette.

És ekkor csikorgó, fülsértő hangra lettünk figyelmesek. Az üst és a banya mögül előgördült egy háromkerekű kis bicikli és egyenesen Józsigyuri elé gurult. Te az enyém, én a tied, hirdette a háromkerekű.

Sajnálom, kedves olvasóim, nem tudtam visszatartani a nevetést. Szerintem végig fogom röhögni a következő fejezetig tartó heteket. Nevessetek ti is velem! Utána majd elmondom, hogyan birkóztunk meg az akadálypályával meg a háromkerekű biciklivel.

KÓSZABÓRSA TANODÁJA – NYELVEK, KULTÚRÁK

SPANYOLORSZÁG

¡Hola!
¡Buenos días!
Jó napot!

Az Ibériai-félszigeten felfedezzük Spanyolországot. A Pireneusok és a Sierra Nevada hegyvonulatai között asztallapként terül el a Mezeta-fennsík. A kopár hegyekben merinói juhokat legeltető falusiakkal találkozunk. A partok közelében olajfaültetvények, fügefák, szőlősök tarkítják a tájat. Paratölgyet is láthatunk. Ennek kérégből készül a parafadugó.

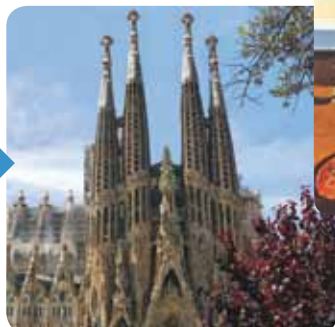

Itt kanyarog a 910 km hosszú Ebro folyó. A legmagasabb hegy a Kanári-szigetek 3718 m magas szunnyadó vulkánja, a Teide. Az Atlanti-óceánból kiemelkedő csúcs a hajósok számára fontos tájékozódási pont. A folyók szennyezése, az erdők fogyása ellen küzdve nemzeti parkként védik. Még a Földközi-tenger egy részét is védettnek nyilvánították.

A bika nemzeti állat, bár nem tudni, hogy a bikaviadalok a szórakoztató hagyomány részei vagy állatkínzó események. Az ibériai sast spanyol császári sasként is ismerik, nemzeti madárnak tartják. A szegfű ennek virág-párja. A spanyol nők hajukba tűzik, és így táncolják, énekelik, kopogják, tapsolják a flamencot. Ez Andalúziában született, ahol évszázadokon át muszlim hitű mórok, azaz észak-afrikai berberék éltek. Ők építették a granadai Alhambra Palotát, a cárdobai mecsetet és a sevillai királyi palotát, az Alcázar.

Falaikat színes csempékkel, azulejoval díszítették és csodálatos kerteket alakítottak ki. A keresztény zarándokok Santiago de Compostela felé veszik útjukat, ahol idősebb Szent Jakab apostol maradványait őrzik.

Madrid, a főváros, egyben az ország földrajzi központja is, itt áll a 0 km-t jelző térkö. A múzeumairól híres Madridban például Salvador Dalí álomszerű festményeit bámulhatjuk. Barcelonában őrzik Pablo Picasso képeit, köztük van a világ egyik legrágább festménye is. Ha már ott járunk, keressük fel Antoni Gaudi fantasztikus épületeit. Az Altamira-barlang őskori rajzait Maszat művész már szeptemberben bemutatta nektek.

A spanyol nyelv Kasztília tartományban született. Anyanyelvi szinten 406 millióan beszélik, többen, mint az angolt. Az ország megnevezése sokat változott. Az észak-afrikaiak „folyók földjének”, Ibériának nevezték, a görögök Hesperianak, a rómaiak Hispániának hívták, innen ered a mai neve, España, azaz Spanyolország. A spanyolok neve különleges. Két keresztnevet örökölnek, egyet édesapjuktól és egyet édesanyjuktól. A fiúkat hívhatják például Jésus Marianak, a lányokat Elena Alonsonak.

Valencia (ejtsd: bálencjá)
 Sevilla (ejtsd: szebiljá)
 España (ejtsd: észpanyá)

ch (ejtsd: cs)
 ll (ejtsd: jj)
 ñ (ejtsd: ny)
 s (ejtsd: sz)

Spanyolország 4 hivatalos nyelve a spanyol, a katalán, a baszk és az aráni. Ábécéjük 27 betűből áll. A z betűt sz-nek, a v-t b-nek ejtik, a h-t elhallgatják – így a Hola „olá”-ként hangzik. A j sem j hang, hanem erős h. Japánt így Haponként emlegetik. Ha az n-t hullámos vonallal díszítik, az ny-nek ejtendő. A kérdő- és felkiáltójel náluk nemcsak a mondatvégi írásjel, hanem tótágast áll már a mondat elején, így könnyíti meg a hangsúlyozást.

Miguel de Cervantes 1605-ben írta Don Quijote és Sancho Panza történetét. A Biblia után ez volt az első könyv, amit több nyelvre lefordítottak. Olvassátok a két utazó kalandjait! Lapunk régi munkatársa, Marton Lili Jutka a nagyvilágban címmel írt a főszereplő izgalmas spanyolországi útjáról. A spanyol gyermekek Elvira Lindo Pápaszemes Manolito-történeteit olvassák. Hátha nektek is tetszenek majd! A Kőd-trilógia is izgalmas olvasmánynak ígérkezik.

Ha elfáradtatok az olvasásban, elő a labdát és irány a focipálya! A spanyoloknál ez nemzeti sport. A háború idején, amikor nem játszhattak, kitalálták a csocsót. De a csokit is nekik köszönhetjük, ők hozták el a kakaót Európába Dél-Amerikából. Szeretnek sziesztázni, finomakat enni, hangosan beszélni társaságban. Január 6-án, a karácsonyi ünnepek köré részeként, a három király napján a roscon de reyes-t, azaz a „királyok tortáját” fogyasztják, amelynek egy szeletébe a kis Jézusra emlékeztető kerámiajátékot tesznek. Aki erre ráakad, azt nagy szerencse éri!

Összeállította:
 BERKI TÍMEA

Mit ettek a spanyol családok decemberben, szilveszter éjszakáján, hogy szerencsájük legyen? Olvassatok utána, és írjátok meg nekünk. Ha kedvetek tartja, le is rajzolhatjátok!

ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÜNK REFORMÁTUS TEMPLOMOK

A XVI. században a Svájcból és Dél-Németországból érkező újító eszmék hatására Erdély-szerte új protestáns, azaz a katolikus egyháztól különváló felekezetek alakultak. A magyarok közül sokan reformátusok lettek, várososon és falun.

Zilah ▶▶

▶▶ Magyarlapád

Dél-Erdélyben sajnos sok régi református templomnak nincs már gyülekezete. A csombordi, magyarlapádi, székelykocsárdi, gyulafehérvári, alvinci, boroskrakkói, marosszentimrei, szászvárosi, kéméndi, algyógyi és magyarigeni templomokban idén tavasszal közösen imádkoztak a reformátusok összetartozásáért.

▶▶ Boroskrakkó

Hunyadi János a marosszentimrei templomnál győzte le a törököket. A zsákmányt védőfal építésére, a templom átalakítására fordította. Így készültek el a külső, gótikus támpillérek, a csúcsíves ablakok, a sekrestye ajtókerete.

85 évvel ezelőtt Jékely Zoltán így írt ▶▶
A marosszentimrei templomban című versében:

Fejünkre por hull, régi vakolat,
így énekeljük a drága Siont;
egér futkározik a pad alatt
s odvából egy-egy vén kuvik kirent.
Tízen vagyunk: ez a gyülekezet,
a tizenegyedik maga a pap...

▶▶ Erdély szívében a régi építésű székelydályai templom a reformáció korában lett reformátussá. A boltozott szentély boltívei érdekes gyámköveken nyugszanak. A falakon több rétegben, különböző korokból fennmaradt festményeken felismerhető Szent Kristóf, Szent Margit, az Utolsó ítélet. A templom kőkerítése nagyon régi, harangja 1643-ból való.

A mezőcsávásiak is a XVI. században lettek reformátusok. Majdnem száz évig más vallású ember nem is élt a faluban. A templom különálló fatornyja és portikusza (oszlopos tornáca) páratlan szépségű. Közel 200 éves toronyórája kovácsoltvasból készült.

A marosvásárhelyi Vártemplom katolikus csarnoktemplom volt, a ferences szerzetesek rendházához tartozott. 1556-ban a helyiek a szerzeteseket elkergették és evangélikus lelkészt hívtak. Később a ma is álló gótikus sekrestyét református iskolává alakították. A templom a XVIII. századi átépítések során elnyerte mai, barokkos formáját. Ekkor készült az orgona karzata is.

Magyargyerőmonostoron áll Kalotaszeg legrégebbi, várfallal körülvett református temploma. Hajója téglalap alakú, gazdagon festett faberendezése van.

Szószerkét, ahonnan a lelkész prédikál, 270 évvel ezelőtt faragta Sipos Dávid kidei kőfaragó mester.

Oroszlános római sírkőtöredék, Sárkányölő Szent Mihály arkangyal és a madárlábú, két kígyót szoptató szirén, a Kalotaszegi Madárléány domborművei a gyerőmonostori templom déli oldalán.

A kalotaszegi népi kultúra ihlette a kolozsvári Kakasos templomot tervező Kós Károly építész. A fiatornyos templomtornyot Zsolnay mázascserép fedí. A templom régi római bazilikához hasonlít. A sötétbarna bútorok hangulatát színes kazetták vidítják. Az ajtókat faszegecsek, kovácsoltvas kilincsek, a belsőt gyönyörű csillárok és lámpatestek díszítik. A templomtornyon rézkakas ül.

Napjainkban is épülnek református templomok. Nézzetek utána, és írjátok meg nekünk, milyen falusi vagy városi környezetben vállalta a helyi református közösség ezt a nemes feladatot.

Összeállította: BERKI TÍMEA
Illusztráció: STARMÜLLER BORÓKA

◆ HÁZBAN, HÁZ KÖRÜL SZAKAJTÓ

DIMÉNY-HASZMANN ORSOLYA rovata

A régi vidéki élet ember-alkotta eszközeiről szóló sorozatunkat a Háromszéken, Kovászna megyében található, csernátoni Haszmann Pál Múzeum gyűjteményének tárgyai ihlették.

A szakajtó* kisméretű, fületlen, többnyire fonott kosár, melyet gyékényből**, szalmából fontak, a fonási mód szakajtókötsésként ismert. Elsősorban kenyérsütésnél használták, tészták (kenyerek) kelesztéséhez, de egyes vidékeken fából faragott tálat használnak erre a célra. Formája általában a kenyér formájával áll összhangban, lehet hosszú és kerek is.

A teknőben/tekenőben megdagasztott tésztából előzetes kelesztés után kiszakítottak egy-egy kenyérnyi darabot, majd átgyúrták, belisztezték szakajtóba tették, melyet tiszta textíliával, fehér vászonkendővel takartak le, így kelesztették tovább.

Tészta kelesztésén kívül tárolóedényként is szolgált, tojást, gyümölcsöt, zöldséget is tartottak benne. Mértékegységként is használták – egy szakajtó kb. 3-5 liter.

Ahol a gyékény megterem, minden településen akadt néhány gyékényfonó szakember. Nagyobb mocsarak, tavak, vízjárta rétségek környékén több család foglalkozott gyékényfonással. Erdélyben a Mezőségen, a Marosvásárhely melletti Mezőfele falu magyar lakói még 1977-ben is foglalkoztak gyékénymunkával.

Mezőfele és a gyékényfeldolgozás egymástól elválaszthatatlan fogalmak. Ennek a kelet-mezőségi falunak az életét annyira meghatározza a gyékényfeldolgozás, mint Korondét az agyagművesség. Mezőfelén a legtöbben szatyrot kötöttek, de készítettek szakajtót és kenyereskosarat is.

*szakajtó – a szakít ige szakajt alakjából, mert az adagnyi tésztát a dagasztóteknőből kiszakítják.

**gyékény – állóvízben, vizes árokban tenyésző magas növény; virágzata barna buzogány, hosszúkás, nádszerű, éles levele van.

MESÉL A SZÓ

Jégen sikkó januárban a **korcsolya** szóról mesélek nektek. Ejtsétek ki figyelmesen! Halljátok, hogyan zenél? A **kor**, a **cs** mintha a jeget karcolná, horzsolná, a **ly** lágyan csúszik. Mégsem pusztán hangutánzásból született e szavunk. Töve, a **kor** többjelenésű gyök, a **kör**, **kavar** irányba fejlődve forgást, a **karcol**, **horzsol** szócsalád gyökereként hasítást, éles sikkást jelent.

Épp ezt teszi a **korcsolya**: sikkol, karcol, forog a jégen.

Már a kőkorszakban is használták. Az ősember fél lábbal egyszerűen ráállt a hosszúkó csontra, a másikkal hajtotta magát. A csontot később a fa-, a vas-, majd az acélkorcsolya váltotta fel, amelyet a lábbelire kötöztek, csatoltak, csavaroztak. Nektek már a cipővel egybeöntött korcsolyátok van. Nevezték **korcsiának**, **korcsolának**, **jégpátkónak**, latin eredetű szóval **glicsunak**, **gilicsnek** (a **glissare**-ből) vagy fel-

Múlt-ízű, kedves, dallamos szavak –
öröm szívemnek újra hallani.
Mik csengenek bennük, mik szólanak?
Falumnak rég-hallott harangjai?
(Áprily Lajos)

kunkorodó orra miatt **csáklyának** is. Ha két dolog hasonlít, az egyik nevét játékos képzeletünk átviszi a másikra: ez a metafora (görög szó). Így keletkezett a **korcsolya** néhány további jelentése.

Korcsolyának nevezték el a létraszerű gerendát, amin hordót csúsztattak le a szekérről, eresztettek le a pincébe.

Korcsolyával, láncos emelővel vontatták az erdőben a rönköket.

Kóstoltál korcsolyát? Pedig finom. **Borkorcsolya**, **sörkorcsolya**: így nevezik a pogácsát, sajtot, fűszeres harapnivalót, amire jól csúszik a bor, a sör.

A borkorcsolyát hagyjátok a felnőttekre, ti pedig az igazival repüljétek sikkolni, cikkanni, forogni a jégre.

SZÓLJ, SZÁM!

1. A minta szerint keressétek meg a szavak párját, írájátok meg, mi a játékszabály, és gyűjtsétek néhány hasonló szót ti is:

birkák – bárkik
álszent –

kántor –
ölnék –

nővér –
rakó –

2. Ha már a borkorcsolyát emlegettük, gyűjtsétek össze az **iszik** ige minél több rokon értelmű szavát, szólását.

3. Tudtok „öszpöröntő” nyelven? Keressétek meg a szavak csupa **Ö**, **Ó** betűs megfelelőjét.

dülöngél – lődörög
kér –
forog –
morog –

kicsi –
piros –
zajt csap –
telerak –

koffer –
vigyázó –
árad –
aszott –

SZÓ-MÓKA

– Az őserdő olyan terület, ahová emberi kéz még nem tette be a lábát.

– Milyen újságot olvasnak az elefántok?
– Agyar Hírlapot.

– Hogy hívják a magyar zebrát?
– Gyalogátkelőhelynek.

▲▲▲
**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SOR SOLUNK KI!**

**E havi díjazottaink: Mezei Emma, Kolozsvár;
a kovásznai Kőrösi Csoma Sándor Líceum III. B osztálya;
az erdőszentgyörgyi IV. B osztály.
A megfjtéseket honlapunkon közöljük:
www.napsugar.ro/category/megfjtések**

◆ KISKÓPÉ VENDÉGEI: UNIPAN HELGA KÁR, KÁR, KÁR

Idén **UNIPAN HELGA** a vendégem, aki szinte a Napsugár indulása óta rajzol a lapnak. Helga néni sokat sétál a Kolozsvár környéki erdőkben, távcsővel, fényképezőgéppel, jegyzetfüzettel. A látottakat mesteri módon örökíti meg. Hallgassátok, hogy amíg fest, mit mesél nekem a képről!

A varjakról először a károkozás jut eszünkbe. Nem is tudjuk, mennyire okos, élelmes madarak valójában ők! A varjú a kopogó héjba zárt diót csőrével fogja, a magasból a járdára, úttestre ejti. Tudja, hogy a kemény aszfalton elreped a héj, az értékes belet ezután gyerekjáték kipiszkálni.

A szürkésfekete madár igen korán, jóval a tavasz érkezése előtt nekilát: saját fészket épít vagy kijavítgat egy régebbit. Otthonát fákról, bokrokról tört apróbb ágakból alakítja ki, de attól sem retten vissza, hogy más madarak fészkeből csenjen építőanyagot. A képen három vetési varjú és két dolmányos varjú vitatkozik, hogy kié legyen a talált fészkek.

A vetési varjak a felszántott földben ásnak élelem után. A barázdákat túrva bizony lekopik a csőrük körül a tolluk. A csőrük körül világosabb, kopottas foltokkal gazdagodott madarak idősebbek, a csőr alatt is sötét tollakkal büszkélkedő társuk még fiatal. Ezek a varjak szeretik a szomszédságot, telepben fészkelnek, egymás mellett.

A két világosabb szürke rokon neve dolmányos varjú. A csőrén bajuszszerű foltot viselő, éber madár mindenevő. Ha kell, legyet kap be, de más madarak tojásait és sajnos a tojásból kikelt fiókákat sem veti meg. Vadászik békára, egérre, halra, és ha úgy alakul, egy kis bogyóval, gyümölcs-csel is meglepszik.

A varjak feje fölött a fehér tollairól egykönnyen felismerhető szarka száll. Ő is épp fészket építi. Meglehet, hogy amíg varjúék pereltek, hogy kié legyen a talált fészkek, szarkánk épp az ő orruk alól csente el az építőanyagot. Az ágacska immár a zárt, bebújó nyílással ellátott szarkafészkek falát erősíti. Odabent rejti mindenfelől összehordott, fényes kincseit a szarka, akinél talán már csak a holló okosabb.

Milyen madár áll Corvin Mátyás címerében?

E havi nyerteseink: Magyar Csermely Szilvia, Bréb; a kendi IV., a zetelaki IV. B osztály.

A megfejtéseket és a nyertesek listáját honlapunkon közöljük: www.napsugar.ro/megfejtések.php

**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SORSOLUNK KI!**

ILYEN A SPORT JAJ, DE CSÚSZIK!

BÁLINT JULIANNA rovata

Decemberben bemutattunk pár klasz-
szikus téli sportot. Íme, a folytatás!

Síelés – Ez bizony ősi szórakozás! Sílécen
síkló ember már kőkorszaki barlang-
rajzokon látható. A sílécet a téli köz-
lekedés könnyítésére használták.

Hosszú ideig háborúban vették elő, a havas tájban sílécre állt
a had, úgy menetelt célja felé. 1800 után viszont már hob-
bi, sport a síelés. Az első síversenyt Norvégiában,
Trømsøben rendezték 1843-ban. Gyuri merészen sí-
ugrást mutat be. Sokoldalú ám ez az eszköz! Futni le-
het vele, meredek vagy kanyargós pályán lesiklani, akrobata

mutatványokat végrehajtani. Ha a sífutó puskát visz a hátán, és időről időre azzal célba lő, azt
biatlónnak, kétpróbának hívják.

Korcsolya – Kőkorszaki őseink egy lábbal álltak csúszós csontra, faágra, a másikkal a jégen
lökték magukat. A középkori korcsolya fából készült. 1850 körül gyártották az első acélkorcsolyá-
kat. Hollandiában használták először nemcsak közlekedni, hanem kedvtelésből. A korcsolya
ázsója igencsak felszökött, amikor kiderült, hogy táncolni is lehet vele a jégen. Ahogyan Gyuri
és Sári mutatja. Ennek a neve műkorcsolya. Ha jégpályán körbe-körbe üldözik egymást a suha-
nó korcsolyások, azt gyorskorcsolyának hívjuk. A hokit, a korcsolyás csapatjátékot külön rész-
ben tárgyaljuk!

Curling – A közel ötszáz éves jégteke csapatjáték, 1924 óta téli olimpiai versenyszám. A pá-
lyán két kör alakú mező található. Nyolc-nyolc kihelyezett követ kell az ellenfél térfelén lévő kör
közepébe juttatni. Az nyer, aki több követ csúsztat az ellenfél körének
közepébe.

A HÓNAP KÉRDÉSE

Milyen sportágban lett Liu Shaoang Magyarország első
egyéni olimpiai bajnoka a 2022-es pekingi téli játékokon?

HARMADIKOSOK, FIGYELEM!

Válaszolatok a sportrovat legalább 3 kérdésére és jelentkezetek
a **Napsugár Öttusa Bajnokságra**. Nevezési határidő a helyi
szakaszra: 2023. január 31. Nevezni a naps.sziv@napsugar.ro
címen lehet. Az idei országos bajnokság házigazdája a szovátai
S. Illyés Lajos Általános Iskola. Részletek honlapunkon:
<https://www.napsugar.ro/napsugar-ottusa-bajnoksag-2/>

MÜLLER KATI rajzai

◆ ÚTON A KÉPZŐMŰVÉSZET TÖRTÉNETÉBEN A BARLANGRAJZTÓL A KÉPERNYŐIG

MURÁDIN LOVÁSZ NOÉMI rovata

A RENESZÁNSZ, A MEGÚJULÁS KORA

A reneszánsz szó újjászületést jelent, a kor a megújulás, a harmónia szellemét hozta el. A stílust a polgári réteg megerősödéséhez kötik. A művészetben megjelenő szemléletváltás egybeesik a kereskedők és iparosok, a városok szerepének növekedésével.

A reneszánsz Itáliában született, a XIV–XV. században. Firenze városa gazdagon virult, bár lakosainak felét elragadta a pestisjárvány. A híres Medici-család pártfogolta a művészeket, a tudósokat, hogy a várost a szépség, a rend, a harmónia mintaképévé tegye.

Újra felfedezték az ókori görög és római művészetet. A festők és szobrászok ezekből ihletet merítve alkottak, új eljárásokat alkalmaztak, új módszerekkel tették valószínűvé műveiket.

A perspektíva felfedezése új korszakot hozott. Az újszerű ábrázolással a kétdimenziós festmények háromdimenziósak tűntek. A reneszánsz festők a fény és árnyék használatával is drámai hatást értek el, felkeltették a mélység érzetét. A perspektíva egyik trükkje, hogy a távolabb levő dolgokat, tárgyakat kisebbre festjük, a hozzánk közelebbiek így nagyobbak látszanak.

Létezik korai és érett reneszánsz kor. A stílus a XVI. században teljesebbé válik. A korai reneszánsz legismertebb alkotói: Giotto, Masaccio, Donatello és Botticelli. A művészek ekkor már nem névtelenek, mint a középkorban.

MASZAT MŰVÉSZ FELHÍVÁSA

Kísérletezz a perspektívával!

Húzz vízszintes vonalat a papírlapra. Ez lesz a horizont, ahol a föld találkozik az éggel. Jelölj ki egy pontot a horizonton, ez az enyészpont. Minél közelebb van egy tárgy ehhez a ponthoz, annál kisebbnek kell lennie. Próbálkozz ilyen kép ábrázolásával.

RAJZFILMAJÁNLÓ:

A művészettörténete (1. rész) - Tudatosság és ébredés
<https://www.youtube.com/watch?v=Nn1UF21r-Y0>

NYERTESEINK: Bartos Hunor, Kézdivásárhely; Ilyés Anna és Janka, Gelence; a marosvásárhelyi Művészeti Líceum III. B osztálya.

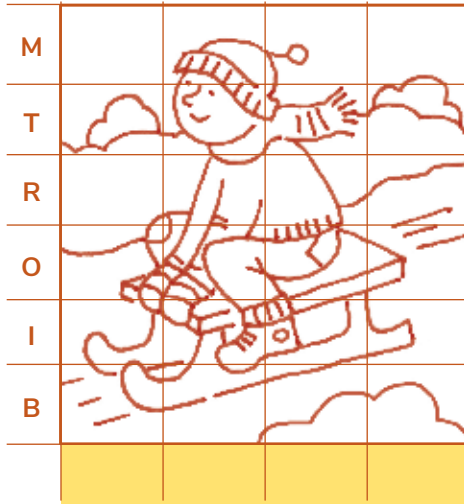
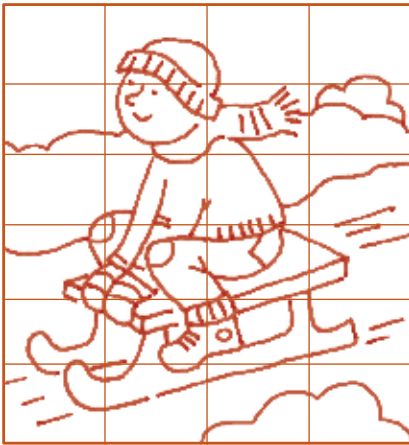
TALÁLD KI!

MÜLLER KATI rovata

A megfejtéseket a 26. oldalon talárod.

1

Ki szánkózik? Keresd meg a két rajz közti 4 különbséget, írd a velük egy vonalban levő betűt az alsó, üres sor megfelelő kockájába, és megtudod a fiú nevét.

2

Indulj az első hóembertől, és keress egy másikat, amelyiknek ugyanolyan a kalapja. Ha megtaláltad, keress egy következőt, amelyiknek egy másik apró, színes kiegészítője épp olyan. Így haladj végig a hóemberseregen, és közben olvasd sorba a hozzájuk tartozó betűket: megtudhatod a két gyerek nevét, aki építette őket.

NEVESS VELEM!

Hogy hívják?

- A japán taxist?
- Kuplung.
- ◆
- Az okos nagyszülőt?
- Agymama.
- ◆
- A külföldi birkapásztort?
- Német Juhász.
- ◆
- Az orosz birkózót?
- Iván Gyepreteper.
- ◆
- A jós legkisebb fiát?
- Jóska.
- ◆
- A kínai cigarettaárust?
- Csak Csikk Van.
- ◆
- Az arab fogorvost?
- Blend Ahmed.
- ◆
- A sivatagi kocsmát?
- Porozó.
- ◆
- Péter Pán öccsét?
- Marcipán.
- ◆
- Az asztalosok vezérét?
- Satu Kán.
- ◆
- Az olvasó juhászt?
- Nyájas Olvasó.
- ◆
- A győztes pingpong játékos?
- Ping-win.

12:30

Pontos idő

REJTVÉNYPÁLYÁZAT

		Raktár	L	Becézett Zoltán	Z	Moha-szerű növény	
	1.	LEÓLD	Rozmár orra!			Éjfé!	
			Ká!			Névelő	E
Munkára felfogad							
Dénes Ede monogramja			Október része!			Botvég!	
Híres írónk (Mór)			Abel testvére			1000 kg	
Mozdony teszi					Magad		
T				Tengeri hal		Állóvíz	
				Érte			
A			Beszél				
			Fordított idő!				
Becézett Andrea		NŐI			Nem férfi		
Dió közepe!		Távbeszélő			Határór vége!		
Sata Tamás monogramja			Letört rész				
			Redőszélek!				
Abrosz						Kérdőszó	
						Időmérő-javító	
Utó ellentéte				Királyi szék			
				Majdnem Ilona!			
Tiltószó			Középen kiad!		Végül vár!	Verssorok végének összecsengése	
			Becézett Attila		Ká!		
Ház része, névelővel				Veszteség			
				Harc vége!			
Autó „lelke”					Téli sport		
					Es!		
	I					Méter	

Arany János Alkalmi versének szakaszonként ismétlődő soraival kívánok nektek boldog, vidám fejtörésekben is gazdag új esztendőt! A szerencsemalacok Sárközi Erzsébet tanító néni árpádi osztályában készültek.

HAVONTA ÉS ÉV VÉGÉN DÍJAKAT SORSOLUNK KI!

E havi nyerteseink: Vaslabán Noémi, Balánbánya; Papp Márta, Kolozsvár; Kanabé Ákos, Kézdiszentlélek; Román Alexandra, Alsóújfal; a marosvásárhelyi Dacia Iskola IV. D osztálya.

Kifestő lusta gyerekeknek

VAJNÁR ILONA rejtvénye

A feladatokat Alföldy Andrea, Búzási Noémi, Szilágyi Mária és Tunyogi Katalin, a nagyváradai Szacsvey Imre Általános Iskola tanítónői állították össze a Polgár Judit Sakk Alapítvány szakmai jóváhagyásával.

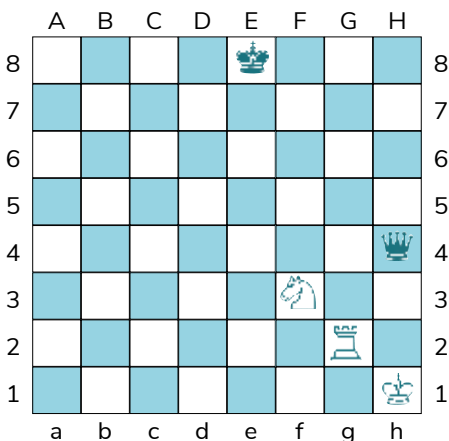
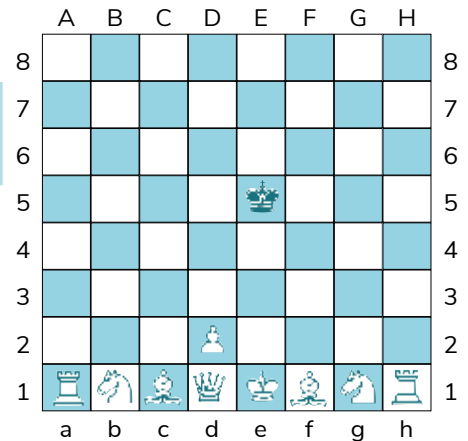
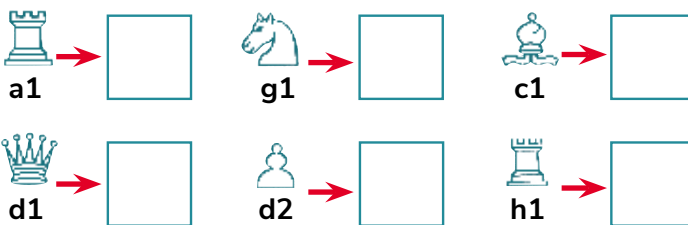

V. A sakk kivédése

- A sakk célja: elfogni az ellenfél királyát, azaz sakkot adni. Minden báb a királyt veszi célba, őt próbálja beszorítani úgy, hogy ne tudjon lépni.
- A vezér, bástya és a futó lépésüknek megfelelően adnak sakkot a vonalakon és az átlókon.
- A gyaloggal való sakkadás nem a lépés útvonalán történik, hanem úgy, ahogy a gyalog üt.
- A királyra a huszár jelenti az egyik legnagyobb veszélyt, mert a huszár át tud ugrani a bábokon.
- Amikor egy király sakkot kap, a sakkot köteles kivédeni. Sakkban nem maradhat a király, s olyan mezőre sem léphet, melyen sakkban lenne.
- Ha a királyunk sakkot kap, háromféleképpen védekezhetünk: kilépünk a sakkból, közbehúzzunk egy saját bábót a királyunk és a támadó báb közé, vagy leütjük a támadó bábót.

1.

Figyeld meg a sakkállást! Írd a négyzetbe, melyik mezőre lépjenek a bábuk, hogy 1 lépéssel sakkot adhassanak!

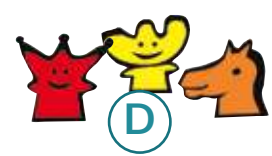

2.

a) Figyeld meg a mellékelt sakkállást! Karikázd be az igaz állítások előtt álló számokat!

- 126 A világos király sakkban van.
- 148 A sötét király sakkban van.
- 174 A világos király g1-re lépve kilép a sakkból.
- 102 A huszár leütheti a sötét vezért.
- 129 A bástya közbehúzásával kivédhetjük a sakkot.
- 197 A világos király nem tud kilépni a sakkból.

b) Add össze a bekarikázott számokat! Írd a vonalra, az alábbiak közül melyik bábu csoport jelképezi a kapott összeget!

3.

Az októberi Napsugárban megjelent Sakkpalota életkép alapján állapítsd meg: ha a g6-on levő király sötét lenne, melyik bábu tartaná sakkban! Írd le a bábu és a mező megnevezését!

A feladatok megfejtését a 26. oldalon találod, kivéve a 2b-t, azt küldd el nekünk. Év végén a beküldők közt sakkal kapcsolatos díjakat sorsolunk ki.

TI KÜLDTÉTEK

Itt a tél, itt van újra,
hóhehely hull minden ajtóra.
Minden reggel anya mondja:
– Sapkát fejre! Sálat nyakra!
Csizmám süllyed a friss hóban,
léptem ropog a hóban,
így érek az iskolába.
Gyertek, pajtások az udvarra,
játszhatunk a friss hóban!

Zerkula Hanna,
Sepsiszentgyörgy

Miklós Richárd,
Sárvásár

Sziporkázó napra ébredtem.
Ilyen napról képzolegtem,
Gyorsan el is készültem.
Ámultam a világra,
Rég nem látott
Természeti csodára.
Ó, de jó volna, ha minden
Reggel ilyen lenne!
Égszínkék ég, napsütéssel,
Kellemes sétával,
Adél barátnőmmel.

Szatmárnémeti,
Rákóczi Ferenc
Iskola, Kovács
Andrea osztálya

Szigyártó Réka, Sándor Emőke III. A
osztályos tanítványa a székelyudvarhelyi
Móra Ferenc Általános Iskolában.

Én-verse első betűiből a neve olvasható
ki. Próbáld ki te is, jó móka!

Deák Lilla és **Anikó,** zilahi olvasóink ra-
gasztópisztoly segítségével, dióhéj, som-,
paprika- és barackmag felhasználásával
készítették nekünk ezt a gyönyörű, aprólékos
kézimunkát. Köszönjük szépen!

Kézimunka-ötlet:
Szoboszlai Renáta,
Szatmárnémeti

Csendben.
A fák lombja lebben.
Nesztelen.
Egér surran a sötétben.

Érzem.
A tiszta égen játszik.
Nézem.
A hold a felhőtől nem látszik.

Lebben
a lepke szárnya.
A szél
magával rántja.
Vaszi Eszter, Csíkszereda

Csíkszentdomokoson, Gáll Ida tanítónő osztályában ahány gyerek,
annyiféle hóember „épült”.

KÓSZABÓCSZA

postát bont

Sziasztok!

Mivel a januári lapszámot novemberben szerkesztettük, csupa őszi és Márton-napi levél került bele. A nagy télben talán nem árt egy kis őszi szín!

A **brassói Áprily Lajos Főgimnázium** 185 éves évfordulójára a legkisebbek a költő verseinek illusztrálásával, a nagyobbak gyermek- és ifjúkorának bemutatójával, szavalattal, dallal készültek e különleges ünnepre, melyet boldogan osztunk meg a Napsugár szerkesztőségével is. **Máthé Izabella** tanítónő beszámolója

Ha november, akkor Márton liba a főszereplő a mi iskolánkban. Újra megismogathattuk, megetettük, és vele ünnepeltünk ezen a napon.

▶ **Táslávan Melinda, Seprőd**

Őszi termésekből szebbnél-szebb, ötletes alkotást készítettek a gyerekek, amivel szebbé tettük városunk főterét – írta a **nyárádszeredai** III. B osztály tanítónője, **Marton Irén**.

Aszfaltrajz – egy kicsit másképp. Az ötletet a **marosvásárhelyi** Romulus Guga Általános Iskola III. B osztályos tanulói és **Nagy Margit** tanítónő küldte el nekünk.

▶ **Szamosardón, Nagy Annamária** osztályában örömmel rajzolnak, kézimunkáznak a gyerekek. Ízelítő az őszi „termésből”.

A Találd ki! feladatok megfejtései:

1. Tomi; 2. Máté, Réka.

A sakkeladványok megfejtései:

1. a1-a5, g1-f3, c1-b2, d1-h5, d2-d4, h1-h5; 2.a. 126, 174, 102, 129; 3. bástya, a6.

Vágjátok ki, és ragasszátok az osztály gyűjtőlapjára a bélyeget.

Tekerőpatakról rendszeresen kapunk beszámolót ▶
Kővári Renáta osztályának életéből. Itt őszi
 termésbábjaik társaságában látjuk őket. ▶

▶ Nagyálmos Ildikó Ősz van megint című versét a
 Napsugárban olvasta **Máthé Jessica**, dési olvasónk.

◆ OLVISS, ÉS KÜLDJ RAJZOT RÓLA!

▶ **Nagy Kristóf** Héderfáján
 Gárdonyi Géza Isten
 veled, gólyamadár című
 írását illusztrálta.

Ianoş Erzsébet szatmárnémeti osztályában Zágoni Balázs ▶
 Az alternatív hóember című meséjéhez készültek rajzok. ▶

▶ Fekete István: Vuk. **Struguraş-**
Fazakas Ildikó tanítványainak
 rajzai a **marosvásárhelyi**
 Református Kollégiumból.

◆ SPORTOLJ, ÉS KÜLDJ FÉNYKÉPET MAGADRÓL!

Galaczi Márk, Gyimesbükk, foci (1);
Selmenti Nikoletta, Túrterebes,
 kézilabda (2); **Csíki Eszter-Salomé**,
 Havadtó, sí és balett (3).

1

2

3

◆ NAPSUGÁR - SZIVÁRVÁNY KÉPTÁR

Képzőművész munkatársaink rajzaiból képeslap-
 sorozatot indítottunk. Ebben a tanévben is
 küldünk belőlük azoknak az olvasóinknak, akik
 rendszeresen írnak, rajzolnak nekünk.

Gyűjtsd te is!

Tom, Joe és Huckleberry Finn eldöntötték: átúsznak a Mississippi közepén álló szigetre, és kalóznak állnak. A sötétség leple alatt Tom, a Spanyol Vizek Fekete Réme, Huck, a Véres Kezű, és Joe, a Tengerek Haramiája egy főtt sonka, egy darab füstölt szalonna, egy lopott lábas és némi parázs társaságában tutajjal átkelt a szigetre. Tüzet raktak, szalonnát sütöttek. Megbeszélték, hogy a kalózok hajókat fognak el, elássák a kincseket és nem bántják az asszonyokat. Azután elaludtak. Másnap úszkáltak, veszekedtek, forrásvizet ittak, horgásztak, halat sütöttek. Estére elfogta őket a honvágy. Később dördülésre ébredtek. A folyón, a falu közelében kis gőzös küzdött az árral. A fiúk rájöttek, hogy a gőzös nem vízbefúlt szerencsétlent, hanem éppen őket keresi.

A kalózok közt lázadás tört ki. Joe szeretett volna hazamenni. Huck és Tom leverte a lázadást. Éjjel Tom beúszott a folyóba, elbújt egy mentőcsónakban. Átjutott a faluba, hazalopakodott. Az ágy alatt kucorogva meghallgatta, milyen szépen beszél róla szegény, könnyes Polly néni. Ott volt Joe Harper mamája, aki zokogva emlékezett arra, mekkora pofont lekent Joe-nak, amikor az orra alatt fölrobbantott egy békát. Elhangzott, hogy ha a gyerekek nem kerülnek elő, vasárnap a faluban gyászistentiszteletet tartanak nekik. Nagy volt a kísértés, hogy otthon maradjon, Tom mégis elkötött egy csónakot és visszavezett a szigetre. A három kalóz teknősbéka-tojást gyűjtött, pipázni tanult, miközben egyre erősebb honvágy kínozza őket.